Toen en nu

Het ontstaan van het Arubaanse carnaval: San Nicolas (4)

Het Arubaanse carnaval is deels ontstaan in San Nicolas, deels in Oranjestad, veelal in clubs. Zo waren er in de stad de Aruba Tivoli Club, de Caribe Club, de Antillana Club en de Watapana Club. In San Nicolas de Falcon Club, de Suriname Club en de Bonaire Club en in de Lago Colony de Esso Club.

door **Evert Bongers**

Het contrast tussen het begin van het Arubaanse carnaval in Oranjestad en dat in San Nicolas kan niet groter zijn: in Oranjestad begon het in de jaren '40 in clubs als Tivoli en Caribe als een op Europees carnaval georiënteerd, vrij formeel feest. San Nicolas was de stad met arbeiders van de Lago raffinaderij, afkomstig uit Engelstalige West-Caribische eilanden zoals Trinidad, waar een heel ander soort carnaval bestond, dat afkomstig was van de inwoners van Afrikaanse en Hindoestaanse komaf. Het dansen op steelpanmuziek was hierbij karakteristiek. Na emigratie naar Aruba bleven zij hun soort carnaval ook hier vieren.

In de Lago Colony werd ook al vroeg carnaval gevierd, dit in Europees-Amerikaanse stijl: in januari 1931 werd er in de Lago Marine club een gekostumeerd feest gehouden, waar men verkleed was als clown, Chinese dames, stierenvechters, Polynesische dames en zwart geschminkten (!). In de Pan Am Club, de voorloper van de Esso Club, werden in de jaren '30 elk jaar gekostumeerde feesten en parades gehouden. De eerste carnavalachtige optochten vonden plaats in San Nicolas, maar niet met carnaval. Een groep uit Trinidad en andere Britse eilanden afkomstige immigranten ging tijdens de kerstdagen van 1944 in de wijk Lago Heights met zelfgemaakte kostuums en met een steelband de straat op; ze deden dit nog een keer in mei 1945 om de overwinning van de geallieerden op carnavaleske wijze te vieren. Dit was een optocht waar geen vergunning voor was; de politie was er snel bij om te voorkomen dat zij het centrum van San Nicolas bereikten.

In 1946 werd de verjaardag van Koningin Wilhelmina in de Lago Heights Club in 'Trinidad style' gevierd. Dit werd ook in Oranjestad gevierd met een parade in Hollandse stijl, met praalwagens, sportdemonstraties en vliegeren. Er deed ook een grote groep uit San Nicolas mee met als thema 'Egyptische slaven', onder leiding van Robert Murray, afkomstig uit Trinidad. Zij wonnen de eerste prijs als beste carnavalgroep, aldus een krantenbericht uit de 'Aruba Esso News' van 1 september 1946. Dezelfde krant meldde begin februari 1947 dat inwoners van San Nicolas op 31 januari de verjaardag van Prinses Beatrix (9 jaar) met parades hadden gevierd. Omdat dit ook in de carnavalstijd was, kreeg Calvin Assang met zijn 'Trini's' er toestemming voor. Assang vertelt hierover dat het maar een kleine groep was die als doel had om de traditionele carnavalsviering die zij in Trinidad kenden, hier ook voort te zetten. Een groep ouderen had hen geholpen om de kostuums te naaien en zij trokken langs hun huizen om hen het resultaat van hun werk te laten zien. Het thema was 'Arabian Nights': het waren eenvoudige maar kleurrijke pakken en elke Arabier had een zwaard.

Deck of Cards, San Nicolas, 1957.

NWIWA Queen Elaine Ellis, 1958.

Calvin Assangs groep Arabian Nights, 1948.

Volgens de Esso News van 27 februari 1947 vierde de Falcon Club een carnavalsfeest met medewerking van de 'Invaders' steelband. De Esso News meldde op 31 augustus 1948 dat er weer aanleiding was voor een carnavalsfeest van de Falcon Club, in de boksarena 'the Swingsters Square Garden' in San Nicolas: de kroning van Koningin Juliana, die samenviel met het vijftigjarig regeringsjubileum en de troonsafstand van Koningin Wilhelmina. Er werd in die week ook in Oranjestad een parade gehouden met deelname van de groep 'King Ramos and his Followers', onder leiding van Calvin Assang, en zij wonnen de eerste prijs (300 florin) voor de beste groep. Inmiddels kreeg de Tivoli Club ook de smaak te pakken en in februari 1949 trok er een optocht van die club door de straten van de stad en werd er een carnavalskoningin gekozen. In San Nicolas werd er in de optocht van Calvin Assang ook meegedaan door de Chinese Club, met het thema 'Dragon', door de Suriname Club met 'Kotomissie' en door de Bonaire Club, 'à la Simadan'.

In 1951 werden er overal op het eiland verkiezingen gehouden voor carnavalskoninginnen, door groepen, in clubs en in 'barios' (wijken). De Esso News meldt dat in februari 1951 de Suriname Club een carnavalsviering organiseerde in San Nicolas. En in maart 1952 waren het groepen van de Franse eilanden Martinique en Saint Martin die bijeen kwamen voor een carnaval in Franse stijl in de Nederlandse Bovenwindse Eilanden Club. Grote namen uit het carnaval van San Nicolas in de jaren '50 waren William Woody en Adolfo 'Chipi' Richardson, beide groepsleiders. Dat was ook Buchi Rasmijn. Zijn zus, Sidonia Rasmijn, was dé carnavalskoningin van San Nicolas. Legendarische figuren uit de parades waren de travestieten Stroopi en Stella.

Begin 1954 had Club Antillana zich al aangesloten bij de carnavalsoptocht van Tivoli Club. Eind 1954 staken de groepen uit San Nicolas, Oranjestad en van de rest van het eiland de koppen bij elkaar om te komen tot een gemeenschappelijke carnavalsviering onder een centrale carnavalscommissie, die de CCCA zou gaan heten. Het zou het begin worden van een tijdperk met carnaval in 'Trinidad style', met sterke deelname van groepen en clubs uit San Nicolas. In februari 1955 werd er in Oranjestad de eerste parade gehouden met deelname uit zowel Oranjestad als San Nicolas. Pas in 1957 kwamen er parades in beide steden, eerst op zaterdag in San Nicolas, gevolgd door Oranjestad op de zondag voor Aswoensdag. Het zou altijd in deze volgorde blijven. San Nicolas is natuurlijk ook de plaats van de 'pyama-optocht' in de kleine uurtjes van de nacht voor het carnavalsweekend, de 'Jouvert Morning'; hiermee werd in 1979 in de Village begonnen door Mary Simon.

San Nicolas drukt nu al meer dan 65 jaar een eigen stempel op de carnavalsviering en dat was voornamelijk door de muziek uit de oliestad. De steelbands, aanvankelijk met steelpans, door spelers gedragen met een band om de nek, hebben een evolutie gekend: de instrumenten kwamen op een standaard en op wielen te staan, later op wagens. In de loop van de decennia heeft er een verschuiving plaats gehad, van steelbands naar brassbands (ook te voet) en van daar naar complete muziekgroepen met versterkers op trailers.

Stroopi en Stella, 1963.

De calypso was altijd al het belangrijkste carnavalslied. Calypsonian van het eerste uur was Lord Cobashi (Charles Groeneveldt). Hij werd gevolgd door grote namen als Mighty Talent (Claudius Philips), Mighty Tattoo (Richard Quant), Black Diamond (Antoni Gario) en Mighty Rusty (Reynaldo Sprott), en vele, vele anderen. Zij behaalden titels als Calypso en Road March (nu Soca and Caiso) King. Tot op de dag van vandaag: Tony Mingo werd dit jaar, voor het 65e carnaval, Soca Monarch met 'Hunter 2 hunted', waarin deze regel voor komt: "I singlehandedly bring d'Soca, from Trinidad to Aruba".

Enjoy carnaval!

Steelband voor de Nicolaas Store, 1957.

Steelband 1962.